

HEEMKUNDIGE EN HISTORISCHE KRING GENT V.Z.W.

Ere-Voorzitter: de Heer Dr. P. Rogghé
 Voorzitter: G. Hebbelynck Onder-Voorzitter: H. Collumbien
 Secretaris: M. Steels Penningmeester: A. Verbeke
 Secretariaat: Sint-Lievensdoorgang 1 Gent. Tel. 256769.
 Postrekening: 1050473, Heemkundige en Historische Kring Gent.
 Lidgeld: 150 F per jaar.

```

=====
" OP ZONDAG 25 MAART 1973 OM 10 U 30 IN DE BOVENZAAL VAN "
" "HET DAMBERD" KOORNMARKT, GENT, VOORDRACHT DOOR DE HEER "
" A. VERBEKE : DE PRENTKAART, VAN AKTUALITEIT TOT DOKUMENT."
" ALLE BELANGSTELLENDE ZIJN HARTELIJK WELKOM ! "
=====

```

Wij herinneren er onze leden aan dat op zondag 25 februari 1973 ons geacht lid, de Heer Hespel zal spreken over "Gent in het Atlas Goetgebuer" met diaprojectie. In de bovenzaal van "Het Damberd", Koornmarkt Gent.

Het geleid bezoek aan het Oudheidkundig Museum van de Bijloke zal doorgaan op zondag 8 april. De leden die wensen deel te nemen aan dit geleid bezoek en nog niet ingeschreven zijn kunnen dit doen op de vergadering of dit schriftelijk mededelen aan het secretariaat. Enkel voor de leden!

HERNIEUWING VAN HET LIDMAATSCHAP

De leden, die hun lidmaatschap voor 1973 nog niet hebben hernieuwd, worden er aan herinnerd dat dit nummer het laatste is dat zij ontvangen. Opdat zij het tijdschrift verder regelmatig zouden ontvangen dienen zij hun lidgeld ten laatste op 15 maart 1973 te vereffenen.

Even herinneren: minimum 150 F te storten of pver te schrijven op PCR n. 1050473 "Heemkundige en Historische Kring Gent V.Z.W." Ons speciaal steunfonds wacht nog altijd dankbaar op verdere spijzing!

Diegenen die hun lidmaatschapsbijdrage vereffenden zullen hun lidkaart in loop van de maand februari toegestuurd krijgen. De liefhebbers worden er tot slot attent op gemaakt dat sommige illustraties uit ons tijdschrift afgedrukt werden op licht karton genre bristol. Deze zijn te verkrijgen op de maandelijkse vergaderingen bij de penningmeester aan de weggeefprijs van 5 F het stuk.

De penningmeester.

ERRATUM.

Ons januarinummer droeg het nummer jg. 2 nr. 13. De leden gelieven dit te wijzigen in jg. 2 nr. 1. Dank u.

Napoleon Destanberg werd geboren te Gent op 7 februari 1829. Zijn ouders behoorden tot de kleine middenstand. Destanberg zingt later:

Mijn moeder was een groenselvrouw,
'k En heb mijn afkomst niet vergeten.
'k En voel daarover spijt noch berouw,
En vriend en vijand mag het weten.
Zij bracht mij op als liberaal,
Ik heb haar leven goed onthouwen,
'k Wensch dat haar voorbeeld en haar taal
Die zijn van alle groenselvrouwen.

Na de stadsschool bezocht hij de Rijksmodelschool in de Hoornstraat. Daarna volgde hij de lessen aan het Atheneum en behaalde er de eerste prijzen in de retorica. Na een tijd de lessen in de rechten aan de universiteit te hebben gevolgd, verliet hij de hogeschool. Destanberg werd dichter en dagbladschrijver. Hij werkte enige tijd mede aan het vooruitstrevend dagblad "De Broedermin", dat in 1848 te Gent was opgericht. Daarna werkte hij een tijdje in Den Haag bij een Franse krant. Het stijve Den Haag kon Destanberg niet bekoren; hij kwam terug naar Gent en werkte nu mede aan enkele bladen. Hij werd lid van de maatschappij "De Fonteinisten", vertaalde enkele toneelstukken en schreef voor deze toneelvereniging het drama in drie bedrijven "Laurens Coster", dat in 1854 voor de eerste maal werd opgevoerd. Destanberg speelde ook toneel en genoot als acteur veel bijval. Daarna was hij een tijdje verbonden aan het "Nationaal Tooneel" in Antwerpen als toneelspeler en toneelmeester. Rond 1858 is hij opnieuw te Gent als opsteller van het "Journal de Gand". Wat later wordt Destanberg ook belast met de redactie van "De Stad Gent" dat verscheen van 1859 tot 1889 en enkel een naamverandering was van het blad "De Broedermin". Hij bleef in deze dubbele betrekking tot aan zijn dood. Na zijn huwelijk vestigde hij zich op de Hoge Weg te Sint-Amandsberg. Hij had zijn woning "Vliegenburcht" gedoopt, omdat duizenden vliegen werden aangetrokken door de afval van de naast zijn woning gelegen paardenslachterij van zijn stiefvader Geiregat, die van de geslachte paarden "Gentse bloende" maakte.

Na de dood van Felix Boone, hoofdopsteller van "De Stad Gent", op 31 december 1870 kwam er verandering in het beheer van de krant.

De opvolger van Boone was noch Vlaamsvoelend noch volksgezind. Heel wat artikels van Destanberg gingen naar de scheurmand. Dit heeft de laatste jaren het leven van Destanberg vergald. "Men legde zijn pen aan kluisters, zijn stem werd tot zwijgen gedoemd. Hij zweeg, hij boog het hoofd: er waren thuis zes monden te spijzen. Het was gedaan met de vrolijke lachende zanger van weleer. Hij dichtte geen blijde liedjes meer.

Hij treurde en zweeg" schreef Lodewijk De Vriese over deze periode.

Zoals we reeds zegden, stierf Destanberg in september 1875 nauwelijks 46 jaar oud. Talrijke maatschappijen woonden de begrafenis bij, waaronder de Melomanen, het Willemsgenootschap, de Fonteinisten, de Orphéon, het Van Crombrugghe genootschap. Onder het voorzitterschap van Karel Verbessen, voorzitter van het "Nationaal Tooneel" werd een comité opgericht om een gedenkteken ter nagedachtenis van Napoleon Destanberg op te richten. Beeldhouwer Isidoor De Brucq, die zijn atelier had in de oude kapel van het St. Kathelijne Godshuis, maakte het medaillon, dat geplaatst werd op het grafmonument op het gemeentekerkhof te Gent. Het graf is gelegen rechts aan de ingang van het kerkhof.

In 1875 stierven nog Rosalie Loveling (1834-1875), bouwmeester Louis Minard (1801-1875) en de advocaat Pierre de Baets. Beeldhouwer De Brucq maakte ook het praalgraf van Minard (een treurende maagd met een immortellenkrans in de hand) en de portretten in medaillon van dokter Snellaert en Minard. Onder het voorzittersschap van P. Verbauwen, gemeenteraadslid, werd in 1901 een comité opgericht met als doel de borstbeelden van Hip. Van Peene en van Nap. Destanberg te plaatsen in de pas opgerichte Nederlandse schouwburg, gebouwd door Edm. De Vigne. In maart 1902 had een galavertoning plaats, waarop "Mast en Danneels" drama in vijf bedrijven en zeven taferelen door N. Destanberg en "'s Avonds in de Mane" blijspel met zang in een bedrijf door H. Van Peene en muziek van K. Miry werden opgevoerd. De beide borstbeelden werden gemaakt door beeldhouwer Theo Soudeyns en gegoten in brons door de kunstbronsgieter Lod. Goossens.

Napoleon Destanberg was een veelzijdige persoonlijkheid. In dit zo kort leven heeft hij buitengewoon veel geproduceerd; we staan verstomd door de massa gedichten en toneelwerken, die uit zijn pen vloeiden. Destanberg mag terecht als een van de vruchtbaarste van de Vlaamse schrijvers van die tijd worden beschouwd.

Destanberg schreef honderden volksliedjes, liederen en toneelstukjes voor de scholen. Bijna al zijn liedjes, voor het volk geschreven op gekende aria's, waren spoedig populair. Velen kennen nog zijn lied

De Jongens van Gent.

Voor eten, drinken, zingen, springen,
Wie is er nooit zijn leven beu?
Wie kent er 't fijn van al die dingen?
Wie vlecht al d'anderen den queue?

't Zijn de jongens van Gent,
't Is 't volk van Artevelde,
Zij zijn als machtig helden
Toch overal bekend
't Is 't volk van Artevelde,
't Zijn de jongens van Gent.

Wie kan zich uit den zak verblijden?
 Wie houdt er van geen lang discours?
 Wie kan geen armen mensch zien lijden?
 Wie peist er op zijn arme broers?

Wie houdt er van geen kwade tonge,
 Die alles afspiedt, alles pluist?
 En wie veracht de kromme sprongen?
 Wie heeft voor spreuk: recht voor de vuist?

Op de prijsuitdelingen van de Gentse stadsscholen werden jaarlijks werken van Destanberg uitgevoerd. Een groot aantal teksten werden gecomponeerd door zijn vriend Karel Miry (1823-1889), de componist van "De Vlaamse Leeuw". Van Destanberg verscheen: Bundel koren, getoonzet door K. Miry, Bundel Volksliedjes voor de Gentsche Stadsscholen getoonzet door K. Miry, Fabelen en Gedichtjes, Koren voor Meisjesscholen. Muziek door K. Miry.

Destanberg schreef ook enkele feestcantates, w.o. Jacob van Artevelde door F.A. Gevaert gecomponeerd. De cantate werd uitgevoerd bij de inhuldiging van het standbeeld van Jacob van Artevelde in september 1863 in aanwezigheid van Koning Leopold I en de koninklijke familie. Men verzekerde, dat Destanberg zou gedecoreerd worden; hij werd echter niet gedecoreerd. Tot hen, die hem daarover hun spijt uitdrukten, bekende hij

Gedecoreerd? Het vragen? 't Is onnoodig,
 Ik laat het kruis voor wie het geerne ziet.
 Ik vind dat lint aan 't knoopsgat overbodig,
 Al staat het fraai op menig zwart habit.

Ik ben te vree in 't leven mij beschoren,
 En zing ik mee een ongekunsteld lied,
 Dat komt omda'k voor 't zingen ben geboren,
 En 'k vraag daarom de decoratie niet.

Zoo lang het volk zal strijden en zal lijden,
 Zoo lang ons Rome een dwangjuk zetten wil,
 Zoo lang zal ik aan 't recht mijn stemme wijden,
 Zoo lang zwijgt nooit mijn needrig volkslied stil.

" Met voorliefde schreef Destanberg voor de kinderen en hij droeg altijd zorg in de stukjes, die hij voor hen vervaardigde, de lelijke kanten van het leven te verbergen. Geen bedriegers, geen leugenaars, geen verkwisters, geen slechtaars schilderde hij daar in af, maar altijd oprechte, waarheidsbeminnende, naarstige, eerlijke lieden, gevoelige harten tot weldoen, troosten en lachen gereed. Zijn kinderstukjes zijn vol zonneschijn en bloemen, vol schaterlachen en dansen" schreef Jozef Van Hoorde in "De Eendracht" in 1875.

Napoleon Destanberg schreef ook voor het volk in de volkstaal. In zijn liederen voor volwassenen sprak hij een andere taal. Hij zong voor hen van mensenwaarde, eer en vrijheid. In zijn werk komt hij op voor de belangen van de kleine man, zoals in De Werkmanskiel, Zonder de Werkman, Wat ik wil, 'ne Vlaamsche Werkman, Goedkoop, enz. Sterk klinken zijn

verzen:

Het volk verdraagt geduldig die verachting,
Want 't volk is groot, lijk al wat eewig is.

Gij, die verwaand den werkman durft versmaden,
Aan zulken dwaas richt ik vooral mijn lied.

Men zal geen vleierij in mijn gezang ontwaren,
Geboorte geldt niet meer en vrij is ieder mensch.
Ik wil dat men het volk en den werkman vereere;
Ik wil dat geest en deugd op de wereld regeere!

'k Heb altijd voor het volk gezongen,
Voor 't volk zoo menig hertlijk lied.

'k En hou van geene kromme sprongen,
Van Franschen wind en hou ik niet.

Als dagbladschrijver was Destanberg ook betrokken in de politieke strijd: hiervoor schreef hij een aantal scherpe hekel-liederen: (Al de liberale liedjes en gedichten. Gent 1866). Tevens was Destanberg een vlijtig medewerker aan de Volksalmanak uitgegeven door het Willemsfonds.

Destanberg zou geen Gentenaar geweest zijn indien hij ook niet hield van pret en vermaak. Hiervan getuigen zijn liederen Het Gentsche Bier, De Bieren, De Gentenaars op reis, Het Vrijen en zijn boekje "Het Boeksken der Teerlingen" door Hoeberleboe.

Ook voor het poëtische trilde de stem van Destanberg: In 't Woud, De Doorenhag en de cantate De Maaiers getoonzet door Peter Benoit. Voeg bij dit alles nog een ontelbaar aantal gelegenheidsgedichten en we staan voor een zeer uitgebreid oeuvre. Maar toch is het nog niet al: Destanberg schreef daarbij nog honderd dertien toneelstukken, waarvan 63 van één bedrijf, de overige van 2, 3, 4, 5 tot 10 bedrijven. Het is onmogelijk ze hier al te vermelden, enkele werken mogen toch vernoemd worden :

- Anne-Mie of de gevolgen eener goede opvoeding. Blijspel naar Clairville, 1854 ;
- Elena, drama met zang in vier bedrijven. Muziek K. Miry;
- De dubbele Jacht. Blijspel in één bedrijf. Met zang;
- Drie kalotten voor een hoofd. Kluchtspel met zang in één bedrijf;
- De Kies-revolutie. Toneelspel met zang in één bedrijf;
- Maria van Bourgondië. Zangspel in vier bedrijven. Muziek K. Miry ;
- Mast en Danneels. Drama in vijf bedrijven. Muziek K. Miry. Dit werk werd meer dan honderd maal opgevoerd ;
- Poets wederom Poets. Toneelspel met zang in twee bedrijven ;
- Macbeth naar William Shakespeaere;
- De Ellendelingen. Drama in 18 taferelen naar Victor Hugo;
- Baudewijn Hapkin (in samenwerking met K.Ondereet)lyrisch drama;
- De Boerenkrijg. Toneelstuk in vijf bedrijven en negen taferelen;

Verder nog : Jacob van Artevelde, De Voddenraper van Parijs, Frans Ackerman.

Destanberg stichtte met Edm. Hendrickx het "Nationaal Toneel van Oost-Vlaanderen". Het gezelschap speelde in 1865 in de Hof van Plaisance buiten de Dampoort, wat later speelde de toneelgroep in de zaal Minard. Voor verdere details willen we de lezers verwijzen naar de studie van Van Schoor.

Tenslotte schreef Destanberg nog: Prudens Van Duyse: zijn leven en zijn werk, Leopold I. Sa vie et son règne, H. Van Peene en zijn werken, Felix Boone: verspreide werken.

Om beter de betekenis van Napoleon Destanberg te begrijpen willen we vermelden, dat de Vlaamse gezelschappen te Gent tot ongeveer 1840 meestal Franse stukken speelden of vertalingen van Franse en Duitse werken. H. Van Peene was de eerste, die in 1841 een Vlaams toneelwerk schreef.

We moeten ons ook de periode tussen 1850 en 1875 trachten voor te stellen: de huidige massa-media ontbraken, in veel gezinnen kwam geen krant. Hierdoor had het lokale meer ruimte en meer belang. Lodewijk De Vriese vertelt, dat in die tijd te Gent een "pleïade kunstzangers leefden, waaronder Henry Gevaert, vader" die er een eer in stelden Destanbergs liederen op alle grote concerten voor te dragen.

Destanberg heeft een voorname rol gespeeld in het ontwakend Vlaams cultureel leven te Gent. Nu er weer belangstelling ontstaat voor het volkslied zou het wenselijk zijn, dat beroeps-mensen onderzoeken welke liederen van Destanberg heden nog bruikbaar zijn.

M. STEELS

Bronnen:

Werken door Destanberg (bibliotheek R.U.G.)

De Eendracht, tijdschrift voor letteren, kunsten en wetenschappen. (jaargangen 1875 en 1876)

L.Lievevrouw-Coopman, Hulde aan de nagedachtenis van twee Vlaamsche Tooneelschrijvers, 1902

L.De Vriese, De Volksdichter Napoleon Destanberg herdacht, 1916.

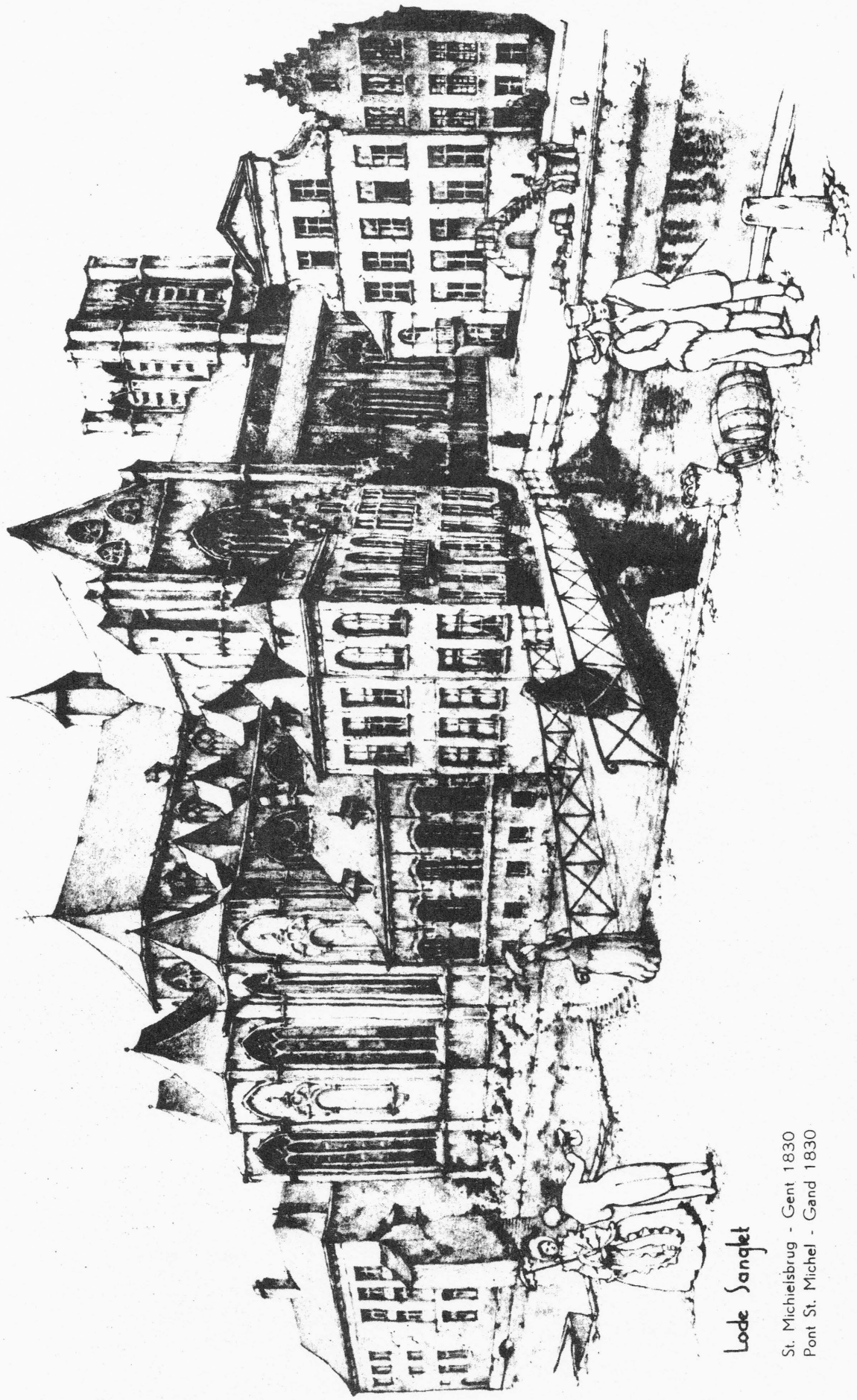
J. Van Schoor, Een Huis in Vlaanderen. Honderd jaar Nederlands beroepstoneel te Gent, 1972.

* * * * *

VERFRAAIING VAN HET STADSBEELD

In onze kranten werd ons onder de titel "Gentenaars verplicht gevels te verfraaien" kond gemaakt van het feit dat het Stadsbestuur een verordening heeft uitgevaardigd waarbij de Gentenaars voortaan verplicht kunnen worden maatregelen te treffen om hun woningen met afhankelijkheden in een behoorlijke staat van uitwendige netheid en fraaiheid te brengen.

Bravo! Wij zullen zeker de laatsten zijn om deze maatregel af te keuren. Verder lezen wij met veel genoegen: "Deze beschikkingen hebben tot doel het algemeen uitzicht van de stad qua fraaiheid en netheid te verbeteren en aldus bij te dragen tot een aantrekkelijke woonsfeer hetgeen niet verder zonder invloed is op de toeristische aantrekkingskracht van de Stad. Aldus zal tevens het uitzicht van de gebouwen, die een belangrijk cultuurpatrimonium uitmaken, waarvan de Stad houder en

Lode Sangket

St. Michielsbrug - Gent 1830
Pont St. Michel - Gand 1830